

„Köszönöm a kisebbségi vezetők szakmai együttműködését”

Interjú Mesterházy Attilával, az ICSSZEM államtitkárával

Az Országgyűlés elfogadta a Kisebbségi és választójogi törvény módosítását, késő ősszel tehát kisebbségi önkormányzatokat választunk. Államtitkár úr, hogy ítéli meg, nem túl rövid az idő a felkészítésre, illetve a felkészülésre?

Röviden úgy fogalmaznék: *az idő kevés, de elég.* A mostani választás nagyobb aktivitást követel a közösségektől, mint a korábbi választások esetében. A kisebbségi közösségeknek először arra kell tagjaikat ösztönözniük, hogy jelentkezzenek a névjegyzékre, azután, hogy szavazzanak. Ez más szemléletet igényel mindenkitől. Ezért is kértem a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal vezetőjétől, Heizer Antal elnök úrtól, hogy minden olyan kérést, meghívást fogadjanak el, amely segít a felkészülésben. Sőt 2005. decemberétől már ők maguk is kezdeményeztek ilyen találkozókat. Fontos, hogy mindenki pontosan értelmezze és értse a jogszabályt, a megfelelő ismeretek birtokában legyen.

Ezzel párhuzamosan a Belügyminisztérium is megkezdte a választásokban érintettek, a jegyzők és munkatársak felkészítését, hogy jogi, jogtechnikai logisztikai szempontból minden a helyén legyen. A szakértők szerint elvégezhető az előkészítő munka. Mint ilyenkor mindig, most is mindenki összehangolt együttműködésére van szükség ahhoz, hogy zökkenőmentes legyen a választás lebonyolítása.

Erősen megnőtt a civil szervezetek feladata, felelőssége a választási eljárásban...

Az egyik cél éppen az volt, hogy *a nemzetiségi civil szervezetek, közösségek minél több jogosítványt kapjanak.* Ez többé-kevésbé sikerült is. Tény, hogy politikai kompromisszumként jött létre a törvénymódosítás. Én sem vagyok teljesen elégedett, talán lehetett volna jobb is, de azt látni kell, hogy – kétharmados törvényről lévén szó – szükség volt minden párt egyetértésére, ehhez pedig sok esetben kellett kompromisszumot kötni. A legnagyobb veszély az volt, hogy nem alkotmányos módon zajlanak a választások, azaz rosszabb az lett volna, ha nem jön létre a politikai megegyezés. Ez sok gondot, legitimációs problémákat vetett volna fel. Azóta is egyetértek azokkal a kisebbségi vezetőkkel, akik szerint kisebbségpolitikai szempontból nem a legoptimálisabb megoldás született, de egy politikai kompromisszumnak mindig vannak olyan elemei, amelyek nem mindenki számára egyformán elfogadhatóak. *Valójában a célokban egyetértés volt, viszont azok elérésének módzataiban voltak komoly véleménykülönbségek, ezeket kellett összehangolni.* A szándék tehát megvolt minden párt részéről a módosí-

Mesterházy Attila

Bajtai László felvétele

tásra. Ugyanakkor szerintem vannak olyan elemei a most elfogadott törvénynek, amelyek kisebbségi szempontból nem a legoptimálisabbak: annak örültem volna például, ha maguk a kisebbségi közösségek döntenek el, hogy kik a közösséghez tartozók, illetve nem zártam volna ki az itt élő külföldi állampolgárokat a választásokból. A saját ismeretségi körömből is hozhatok példát: egyik barátom, egy házaspár, itt él tíz éve. Egyikük német, nem lett magyar állampolgár, továbbra sem akar elmenni innen, de nem választhat. Az én gondolkodásomban belefért volna, hogy ő is szavazhasson, sőt még az itt élő nem európai uniós állampolgárokat például szerbeket vagy ukránokat se zártam volna ki, de ebben a Fidesznek más volt a véleménye. Mint tudjuk, kompromisszum úgy jön létre, hogy a felek valamiben engednek...

Akkor fogalmazhatunk úgy is, hogy a konszenzus nem a kisebbségekkel, hanem a politikai pártok között jött létre?

Sajnos konszenzus nem, „csak” kompromisszum jött létre. Sok fontos kérdésben ugyanis a tizenhárom hazai kisebbség sem tudott megegyezni egymással. Annyira szerteágazóak a különböző problémáik, hogy a kisebbségi vezetők részéről olyan kérések hangzottak el, amelyek sok esetben kizárták egymást. Már a konzultációk során hangsúlyoztam, hogy nem tudunk olyan megoldást találni, ami mindenkinek egyformán jó, hiszen ez fizikailag is lehetetlen, annyira sokszínű közösségekről van szó. Ez a helyzetelemzés sajnos helyesnek bizonyult. Nem véletlen ez, és nem pusztán szándék

kérdése, hiszen egy törvény mindig rendszereket épít fel, a kivételeket nehezen tudja kezelni. Ami a németeknek jó, az másik három nemzetiségnek nem, nem is beszélve a romákról, akik sokszor számos olyan problémával szembesülnek, amivel a többi kisebbség nem. Éppen ezért is szeretném megköszönni a kisebbségek vezetőinek, hogy kellően toleránsan, szakmai érvek mentén folytatták a konzultációt. Végül megértették, hogy ez volt az a közös nevező, ami alapján megszülethetett a törvény módosítás. Ők továbbra is képviselik saját közösségük véleményét, ez a dolguk. Ezt sohasem vettem rossz néven, de azt is láthatták, hol vannak a politika határai, meddig lehet elmenni. A *szakmai és erkölcsi támogatást szeretném e helyen is ismételten megköszönni nekik*. Ma már egy lépéssel megint előrébb vagyunk, ugyanis benyújtottunk a parlamentnek a kedvezményes mandátumról szóló módosítást is.

Meg vagyok győződve arról is, hogy szükséges a kisebbségek parlamenti képviselete. Most, amikor a pártok között a kisebb létszámú Országgyűlésről, az önkormányzatok számának csökkentéséről folynak a tárgyalások, ezzel is foglalkozni kell. Áttanulmányozva számos létező modellt, biztos állíthatom, meg lehet találni a mindenki számára vállalható kompromisszumos megoldást. Magyarországon a 2010-es választásokon ez a kérdés már megkerülhetetlen, addig meg kell oldani a kisebbségek országgyűlési képviseletét.

Államtitkár úr képviselőtársaival, Teleki Lászlóval, Német Zsolttal és Farkas Flóriánnal közösen beterjesztette a kedvezményes mandátumról szóló új normaszöveget az Országgyűlésnek. Mi ennek a lényege?

– A Magyar Országgyűléshez 2006. január 30-án benyújtott törvény-tervezet *a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan szabályozza a kisebbségi kedvezmény biztosításának lehetőségét*, egyidejűleg azonban valós kisebbségi közösségek létéhez köti a kedvezmény biztosítását, s csökkenteni igyekszik a visszaélések lehetőségét. A rendszer főbb elemei a következők:

A kisebbség képviseletét vállaló jelölt minden passzív választójoggal rendelkező jelölt lehet, *de csak akkor, ha őt egy kisebbségi jelölő szervezet indítja*. (Így például a polgármesterjelölt is, de ő kedvezményt nem kap, illetve az EU állampolgár is, ha a kisebbségi jelölő szervezet az ő indítását vállalja.)

Kisebbségi kedvezményrel csak ott lehet élni, ahol létrejött a kisebbségi névjegyzék.

Eleve kisebbségi kompenzációs lista is csak itt jöhet létre. (Ez a hatályos számok szerint azt jelenti, hogy területileg mintegy 1000-1300 településre korlátozódik a kedvezmény megadása.)

A kedvezményes mandátummal továbbra is növekszik a képviselőtestület létszáma.

A kedvezmény mértéke a 10 000 fő alatti, kislistás rendszerben változatlan, azaz a legkevesebb szavazattal bejutott képviselő szavazatszámának 50%-a.

A 10 000 fölötti, vegyes választási rendszerben szigorodik a bejutás lehetősége: *egyrészt 25%, helyett 50%-ra emelkedik a mérték, másrészt nem a legkisebb kompenzációs listás mandátumhoz, hanem az egyéni választókerületi képviselők átlagához viszonyít a számítási mód.* (A kedvezményes mandátum

megszerzésére az időközi választásokon is van mód, de csak abban az esetben, ha az időközi választás a teljes képviselőtestület megválasztását jelenti.)

Természetesen a beterjesztést az Országgyűlésnek még jóvá kell hagynia.

Melyik körzetben indul a választásokon?

Családom révén erősen kötődöm Tapolca-Sümegei térségéhez, tehát ott indulok egyéni országgyűlési képviselőként. *Magam és feleségem is Veszprém megyeiek vagyunk*, még a gimnáziumban ismerkedtünk meg, 1999-ben házasodtunk össze. Egy fiunk és egy kislányunk van. Eredetileg diplomáciai pályára készültem, de ma már örülök, hogy így alakult az életem. A Medgyessy-kormány megalakulásakor, 28 évesen államtitkár lettem – a legfiatalabb az akkori kormányban – és ez el is döntötte a sorsomat. Figyelmeztettek is a szüleim, hogy vigyázzak, mert a fiatalok két fontos dolognak vannak híján, az egyik a tapasztalat, a másik az ebből fakadó bölcsesség. Most viszont, 32 évesen azt mondom: sokat tapasztaltam és még többet tanultam. Elégedett vagyok, politikusként mindent megtaláltam, amire az egyetemen vágytam: képviselhetek embereket, hatást tudok gyakorolni bizonyos ügyekre és rengeteg új emberrel találkozhatom nap, mint nap. Az elmúlt években számos olyan területtel foglalkozhattam, amelyek fontosak egy szociáldemokrata politikus számára. Azon szerencsés emberek közé tartozom, akiknek a munkájuk egyben a hobbijuk is. Hitem szerint három „tudat” kell, hogy meghatározza egy politikus életét, ami nélkülözhetetlen a munkánkhoz: a küldetés-, a felelősség- és a kötelességtudat. A képviselőség számomra valódi szolgálat. Az pedig, hogy fiatal államtitkárként több egymástól eltérő területet is felügyeltem megtanított arra, hogy mindig alázattal kell közelíteni egy-egy szakmai területhez. Mielőtt véleményt mondanál, beavatkoznál, részletesen meg kell ismerni az adott kérdést, és aprólékosan fel kell készülni a feladatra. A fiatalságom sokszor előny, de lehet hátrány is, hiszen el kell fogadtatni magam. Meg kell teremtenem saját legitimitációm, ez pedig fiatalon sokkal nehezebb egy olyan közegben, ahol majd minden tárgyaló partnerem legalább 15-20 évvel idősebb nálam. Azt mondják következetes, határozott, néha önféjű és mindig maximalista ember vagyok, így aztán soha nem érzem, hogy nem lehetett volna jobb a teljesítményem. Mindig, mindenből tanulni szeretnék. Szerencsére jó főnökeim, kollégáim, voltak, sokat tanultam Jánosi Györgytől, Gyurcsány Ferentől (akitől kormánya megalakításakor ismét bizalmat kaptam), és most Göncz Kingától.

A kisebbségi terület is sok szempontból új volt számomra, de hallatlanul fontosnak, érdekesnek és izgalmasnak találtam. Ahhoz, hogy a társadalom működését megértse az ember, meg kell ismerni az itt élő kisebbségeket is. Visszatérve a választásokhoz: *„reálisan” optimista és „reálisan” idealista vagyok, bízom az ott élő emberekben, és nyerni akarok a választásokon. Komolyan gondolom, hogy szükség van az ott élő emberek érdekeinek a hatékonyabb képviseletére. Kötődésem a térséghez pedig – a választás végeredményétől függetlenül – mindig megmarad!*

Mayer Éva